Z BLOGU IUSTORIA

Předběžné opatření: rychlá zbraň, za kterou se ručí

> *Soud ho vydá bez slyšení protistrany a zákaz prodeje sám pošle do katastru. Za škodu ale navrhovatel odpovídá bez ohledu na zavinění. Kdy se vyplatí a jak napsat návrh, který obstojí.*

MGR. JAN VYTŘÍSAL

4. 11. 2026 · 10 min čtení

Spor trvá roky. Dlužník, který ví, že prohraje, mezitím může převést dům na příbuzného, vybrat účet nebo prodat to jediné, z čeho by se dal rozsudek vymoct. Předběžné opatření je nástroj, kterým se to dá zastavit hned na začátku. Soud o něm rozhoduje bez slyšení protistrany, bezodkladně, a zákaz nakládat s nemovitostí sám pošle do katastru.

V případě pana Sury, o kterém jsem psal v článku Výkup se zpětnou koupí, sehrálo zásadní roli předběžné opatření. Zastavilo dražbu areálu dřív, než ho mohl koupit někdo v dobré víře, a teprve díky tomu se dal areál vrátit. Předběžné opatření má ale druhou stranu, o které se mluví méně: za škodu, kterou způsobí, odpovídá navrhovatel, a to bez ohledu na zavinění. Proto ho považuji za zbraň, kterou je třeba používat přesně, ne často.

Kdy soud předběžné opatření nařídí

Předběžné opatření lze nařídit před zahájením řízení, je-li třeba zatímně upravit poměry účastníků, nebo je-li obava, že by výkon soudního rozhodnutí byl ohrožen (§ 74 odst. 1 občanského soudního řádu). Stejně tak ho lze nařídit i v průběhu sporu (§ 102 odst. 1).

Podstatné je, co musíte prokázat a co stačí osvědčit. Potřebu zatímní úpravy nebo obavu z ohrožení výkonu musíte soudu **prokázat**. Skutečnosti rozhodné pro samotnou povinnost, kterou chcete protistraně uložit, stačí alespoň osvědčit (§ 75c odst. 1). Nestačí tedy napsat, že se dlužník „chystá zbavit majetku“. Potřebujete listinu: inzerát na prodej domu, výpis z katastru s čerstvou změnou, e-mail, ve kterém to protistrana sama napsala, nebo jiný konkrétní doklad.

Nejčastější důvod zamítnutí, který vidím, není slabý nárok. Je to obecná obava bez důkazu. Soud nezajímá, že protistraně nevěříte. Zajímá ho, co dokládá, že výkon rozsudku je ohrožen právě teď.
Co může soud uložit, zákon vyjmenovává jen příkladmo (§ 76 odst. 1). Typicky jde o to, aby účastník složil peněžitou částku nebo věc do úschovy u soudu, nenakládal s určitými věcmi nebo právy, něco vykonal, něčeho se zdržel nebo něco snášel. Povinnost lze výjimečně uložit i někomu jinému než účastníkovi, lze-li to na něm spravedlivě žádat (§ 76 odst. 2).

Návrh musí být dobře napoprvé

Návrh na předběžné opatření, který neobsahuje všechny náležitosti nebo je nesrozumitelný či neurčitý, soud odmítne bez výzvy k opravě, nelze-li pro tyto vady v řízení pokračovat (§ 75a). Druhou šanci v tomtéž návrhu nedostanete, můžete jen podat nový. Návrh musí kromě obecných náležitostí obsahovat vylíčení skutečností, které odůvodňují nařízení předběžného opatření, a přesně formulovanou povinnost, kterou má soud uložit (§ 75 odst. 2).

K tomu patří jistota. Navrhovatel musí nejpozději v den podání návrhu složit jistotu 10 000 Kč, a jde-li o nárok ze vztahů mezi podnikateli z jejich podnikatelské činnosti, 50 000 Kč (§ 75b odst. 1). Nesložíte-li ji, soud návrh odmítne (§ 75b odst. 2). Jistota se nevyžaduje například ve věcech výživného, v pracovních věcech nebo ve věcech náhrady újmy na zdraví (§ 75b odst. 3), ani ve věcech ochrany proti domácímu násilí (§ 12 odst. 3 zákona o zvláštních řízeních soudních). Usoudí-li soud, že jistota na hrozící škodu zjevně nestačí, nebo jde-li o opakovaný návrh,

může navrhovatele vyzvat, aby do 3 dnů složil doplatek jistoty, a dokud předběžné opatření trvá, může to na návrh povinného udělat kdykoli; nesložený doplatek vede ke zrušení předběžného opatření (§ 75b odst. 1, § 76h a § 77 odst. 2).

Jistota není poplatek. Soud ji vrátí, když návrh pravomocně zamítne nebo odmítne, a pokud předběžné opatření nařídil, až marně uplyne šestiměsíční lhůta, ve které by poškozený mohl žalovat o náhradu škody (§ 75b odst. 4).

Soudní poplatek za návrh činí 1 000 Kč (položka 5 sazebníku zákona o soudních poplatcích), stejně jako za odvolání proti rozhodnutí o něm. Na rozdíl od jistoty se neplatí s podáním; povinnost ho zaplatit vzniká až s rozhodnutím soudu o návrhu.

Jak rychle a co se stane potom

O návrhu rozhodne předseda senátu bezodkladně. Jen pokud nehrozí nebezpečí z prodlení, může rozhodnout až do 7 dnů od podání (§ 75c odst. 2). Protistrany se soud předem neptá. To je celý smysl institutu: kdyby se dlužník o návrhu dozvěděl dřív, než soud rozhodne, měl by čas udělat právě to, čemu se má zabránit.

Usnesení o předběžném opatření je vykonatelné vyhlášením, a pokud nebylo vyhlášeno, doručením tomu, komu ukládá povinnost (§ 76d). Odvolání proti němu je možné do 15 dnů, ale odkládá jen právní moc, ne vykonatelnost. Předběžné opatření tedy platí i během odvolacího řízení.

U nemovitostí přichází nejsilnější účinek. Ukládá-li předběžné opatření, aby účastník nenakládal s určitou nemovitostí, soud stejnopis usnesení sám odešle katastrálnímu úřadu (§ 76c odst. 3) a ten zapíše poznámku (§ 23 odst. 1 písm. i) katastrálního zákona). Právní jednání, kterým účastník zákaz poruší, je neplatné, a návrh na vklad, o kterém katastr ještě nerozhodl, pozbývá účinků, i když byla smlouva podepsaná dřív (§ 76f).

Soud zároveň uloží navrhovateli, aby ve lhůtě, kterou určí, podal žalobu ve věci samé (§ 76 odst. 3). Nepodáte-li ji včas, předběžné opatření zanikne. Zanikne také, nevyhoví-li soud žalobě, 15 dnů po vykonatelnosti rozsudku, který jí vyhověl, nebo uplynutím doby, na kterou bylo nařízeno (§ 77 odst. 1).

Za co navrhovatel odpovídá

Tohle je část, kterou klientům říkám vždycky dřív, než návrh podáme. Zanikne-li předběžné opatření nebo je-li zrušeno z jiného důvodu, než že soud vyhověl návrhu ve věci samé nebo že bylo právo navrhovatele uspokojeno, musí navrhovatel nahradit škodu a jinou újmu každému, komu předběžným opatřením vznikla. Této odpovědnosti se nemůže zprostit, ledaže by ke škodě došlo i jinak (§ 77a odst. 1).

V praxi z toho plyne:

- **Nezáleží na zavinění.** Navrhovatel odpovídá i tehdy, když postupoval v dobré víře a soud mu předběžné opatření nařídil. Rozhoduje, jak skončí spor.
- **Jistota není strop.** Přiznaná náhrada se nejdřív uspokojí ze složené jistoty, ale co jistota nepokryje, platí navrhovatel dál (§ 77a odst. 4). Zákaz prodat byt, který zmaří výhodný obchod, může stát mnohem víc než 10

000 Kč.

- **Odpovídá se i třetím osobám.** Nárok má každý, komu předběžné opatření škodu způsobilo, například kupující, kterému propadl vklad.

Poškozený musí žalobu na náhradu podat nejpozději do 6 měsíců ode dne, kdy předběžné opatření zaniklo nebo bylo pravomocně zrušeno, jinak právo zanikne; zmeškání této lhůty nelze prominout (§ 77a odst. 2).

Návrh na předběžné opatření podávejte tam, kde máte silný nárok a doložitelné ohrožení výkonu. Je to sázka na výsledek sporu, ne na pocit ohrožení.
Žádejte jen tolik, kolik je k ochraně nároku nutné. Zákaz nakládat s jedním bytem místo s celým majetkem snižuje riziko náhrady a soud ho snáz nařídí.
Hlídejte lhůtu k podání žaloby, kterou soud určí. Zánik předběžného opatření z toho důvodu, že jste žalobu nestihli, zakládá odpovědnost za škodu stejně jako prohraný spor.

Předběžné opatření jako tah ve vyjednávání

Předběžné opatření mění rovnováhu sil dřív, než spor vůbec začne. Dlužník, který nemůže prodat dům, má najednou důvod jednat, a po nařízeném předběžném opatření proto často přichází dohoda. Zároveň je to tah, který se nedá vzít zpět bez následků: kdo předběžné opatření navrhne, pošle protistraně jasnou zprávu, že je připraven jít až do konce. Proč procesní kroky volit podle zprávy, kterou posílají, a ne podle momentálního pocitu, jsem rozebral v eseji Vyjednávání ve stínu paragrafu. Jak s načasováním takových kroků pracovat, popisuji v článku Tempo diktuje ten, komu čas pracuje ve prospěch.

Jednu výjimku je dobré znát předem: ve věcech péče o nezletilé děti a ochrany proti domácímu násilí se postupuje podle zákona o zvláštních řízeních soudních, který má vlastní pravidla. U dětí soud v akutním ohrožení vydá předběžné opatření podle § 452 tohoto zákona; jinak, typicky ve sporu rodičů o péči, slouží prozatímní rozhodnutí podle § 465a a násl. U domácího násilí rozhoduje soud o návrhu do 48 hodin. Co dělat, když vám přijde návrh na prozatímní rozhodnutí o dítěti, popisuje kolegyně Bára Bartoňková v samostatném článku.

Přehled v číslech

Otázka	Odpověď	Ustanovení
Jistota	10 000 Kč; mezi podnikateli z podnikání 50 000 Kč; nejpozději v den podání	§ 75b odst. 1 o. s. ř.
Soudní poplatek	1 000 Kč, platí se až po rozhodnutí soudu	pol. 5 sazebníku ZSP
Jak rychle soud rozhodne	Bezodkladně; bez nebezpečí z prodlení nejpozději do 7 dnů	§ 75c odst. 2 o. s. ř.
Kdy je vykonatelné	Vyhlášením, jinak doručením povinnému	§ 76d o. s. ř.
Zákaz nakládat s nemovitostí	Soud pošle katastru, zapíše se poznámka, rozpracovaný vklad padá	§ 76c odst. 3, § 76f o. s. ř.
Odpovědnost navrhovatele	Za škodu a jinou újmu bez ohledu na zavinění, i nad výši jistoty	§ 77a odst. 1 a 4 o. s. ř.
Žaloba o náhradu	Do 6 měsíců od zániku nebo zrušení, nelze prominout	§ 77a odst. 2 o. s. ř.

Bojíte se, že protistrana během sporu vyprázdní majetek? Posoudíme, jestli máte dost podkladů, aby soud předběžné opatření nařídil, a jak velké riziko náhrady škody nesete. Návrh pak připravíme tak, aby obstál napoprvé. Spory vedeme v rámci specializace na soudní spory. Napište nám.

Závěr

Rychlost předběžného opatření je zároveň jeho cena: soud rozhoduje dřív, než protistranu vůbec slyší, a proto zákon riziko omylu přenáší na navrhovatele. Návrh proto podávám jen tam, kde mám silný nárok a důkaz o ohrožení v ruce, a vždy jen v rozsahu, který je k ochraně nároku opravdu nutný. Klientovi předem řeknu, kolik ho může stát, když spor nevyjde.

Prameny

- Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, § 74 až 77a, § 102 a § 204 (znění k 1. 11. 2026).
- Zákon č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, § 4 odst. 1 písm. h), položka 5 a položka 22 bod 3 sazebníku.
- Zákon č. 256/2013 Sb., katastrální zákon, § 22 a § 23 odst. 1 písm. i).
- Zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, § 12 odst. 3, § 400 a násl. (včetně § 404), § 452 a § 465a a násl.

Tento článek má informativní charakter a nepředstavuje právní poradenství. Vychází z právního stavu ke dni publikace; zda soud předběžné opatření nařídí a jaké riziko navrhovatel nese, vždy závisí na okolnostech konkrétní věci.

Předběžné opatření: rychlá zbraň, za kterou se ručí

Mgr. Jan Vytřísal · Publikováno 4. 11. 2026

https://www.iustoria.cz/blog/predbezne-opatreni-rychla-zbran-za-kterou-se-ruci/

Text je dílem chráněným autorským právem. Sdílení celého dokumentu bez úprav je vítáno; přebírání částí do jiných textů jen s uvedením zdroje. © IUSTORIA, advokátní kancelář, s.r.o.